

[Etusivu](#) > ... > [Sinun Oikeutesi](#) > [Perusoikeudet](#) > [Yritystoiminta Ja Ihmisoikeudet](#) > [Scotland](#)

Sisällön tuottaja:

Skotlanti

Yritystoiminta ja ihmisoikeudet

Skotlanti

1. Millainen oikeusturva minulla on, jos joudun yritystoimintaan liittyvän ihmisoikeusloukkauksen uhriksi maassanne? Voinko saada korvausta?

Vuonna 1998 annetussa Skotlannin laissa (*Scotland Act 1998*) edellytetään, että kaikki Skotlannin parlamentin hyväksymä lainsäädäntö ja kaikki Skotlannin hallituksen jäsenten toimet ovat sopusoinnussa Euroopan ihmisoikeussopimukseen sisältyvien oikeuksien kanssa. Ihmisoikeuslain (*Human Rights Act 1998*) mukaan Skotlannin viranomaiset rikkovat lakia, jos ne toimivat ristiriidassa ihmisoikeussopimuksen oikeuksien kanssa. Jos ihmisoikeuksia rikotaan, Skotlannin tuomioistuimilla on toimivalta käsitellä kyseisiä asioita ja tarjota oikeussuojakeinoja.

Yhtiölaissa (*Companies Act 2006*) asetetaan oikeusperusta yhtiöiden perustamiselle ja johtamiselle. Syyttäjänvirasto (*Crown Office and Procurator Fiscal Service, COPFS*) voi nostaa Skotlannin tuomioistuimissa kanteen skotlantilaisia yrityksiä vastaan, jos rikoksen tekemisestä on näyttöä.

Skotlannin ihmiskauppa- ja hyväksikäyttölaki (*Human Trafficking and Exploitation (Scotland) Act 2015*) vahvistaa Yhdistyneen kuningaskunnan ihmiskaupan ja hyväksikäytön vastaista rikoslainsäädäntöä sekä parantaa uhrien asemaa ja tukea.

Laki sisältää säännöksiä yksittäisistä ihmiskauppaa koskevista rikoksista kaikenlaisiin aikuisten ja lasten hyväksikäyttöön liittyviin rikoksiin. Siinä säädetään ihmiskauppaan liittyvistä raskauttavista tekijöistä muiden rikosten käsittelyssä ja määritellään uudelleen aiemmin erillinen orjuutta ja pakkotyötä koskeva rikos.

Ihmiskauppa- ja hyväksikäyttölain 4 §:ssä säädetään rikoksista, jotka liittyvät orjuuteen ja pakkotyöhön. Niitä on tulkittava Euroopan ihmisoikeussopimuksen 4 artiklan mukaisesti.

Yhteisöt (esimerkiksi yritykset), rekisteröimättömät yhdistykset ja henkilöyhtiöt voidaan todeta syyllisiksi ihmiskauppaan tai 4 §:n mukaiseen rikokseen. Ihmiskauppa- ja hyväksikäyttölain 39 §:ssä säädetään, että tällaiseen yhteisöön kuuluvat henkilöt (esimerkiksi johtajat) voidaan myös todeta syyllisiksi edellä mainittuihin rikoksiin.

Ihmiskauppa- ja hyväksikäyttölain vaatimusten mukaisesti Skotlannin ylin syyttäjä (*Lord Advocate*) on julkaissut syyttäjille ohjeet, jotka koskevat ihmiskaupan ja 4 §:n mukaisten rikosten (orjuus ja pakkotyö) epäiltyjen tai vahvistettujen uhrien syytteesenpanoa. Syyttäjänvirasto soveltaa näitä ohjeita edelleen varmistaakseen, että uhreja ei aseteta syytteesen ihmiskaupan, orjuuden ja pakkotyön seurauksena tehdyistä rikoksista.

Skotlannin julkishallinnon oikeusasiamiehellä (*Scottish Public Services Ombudsman, SPSO*) on laajat toimivaltuudet. SPSO on viimeinen valitusaste useimpia hajautettuja julkisia palveluita koskevissa asioissa Skotlannissa. Se toimii myös Skotlannin sosiaaliturvarahaston (*Scottish Welfare Fund*) riippumattomana arvioijana, jolla on valtuudet kumota ja muuttaa kunnanvaltuustojen tekemiä päätöksiä toimeentulotuki- (*Community Care*) ja kriisiavustushakemuksista (*Crisis Grant*). SPSO:lla on vähäinen rooli korvausten maksamisessa. Ratkaisut ovat yleensä suosituksia kantelun kohteena oleville julkisille palveluille. SPSO:n toimivallasta ja tehtävistä säädetään Skotlannin julkishallinnon oikeusasiamiehestä annetussa laissa (*Scottish Public Services Ombudsman Act 2002*)

Jos yksityishenkilö kokee ihmisoikeuksiaan loukatun, suositellaan riippumattoman oikeudellisen neuvonnan hankkimista.

2. Onko erikseen vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin sovellettavia sääntöjä? Sovelletaanko näitä sääntöjä ympäristörikoksiin vai vakavaan työvoiman hyväksikäyttöön?

Skotlannin hallitus on julkaissut maaudistustulain (*Land Reform (Scotland) Act 2016*) edellyttämän Skotlannin maa- ja -velvollisuuksia koskevan julistuksen (*Scottish Land Rights and Responsibilities Statement*). Siinä esitetään kuusi periaatetta, joita käytetään laadittaessa Skotlannin maakysymyksiä koskevaa politiikkaa. Ensimmäinen periaate on, että ”maa- ja -velvollisuuksien ja asiaa koskevien julkisten politiikkojen yleisen kehityksen tulisi edistää, noudattaa ja kunnioittaa ihmisoikeuksia maahan liittyvissä asioissa, tukea yleistä etua ja hyvinvointia sekä tasapainottaa julkisia ja yksityisiä intressejä. Kehityksen olisi tuettava kestävää talouskehitystä, suojeltava ja parannettava ympäristöä, tuettava sosiaalisen oikeudenmukaisuuden saavuttamista ja edistettävä yhteiskunnan oikeudenmukaisuutta.”

Laissa edellytetään, että Skotlannin ministerit tarkastelevat julistusta säännöllisesti uudelleen ja raportoivat siitä parlamentille.

Ihmiskauppaan ja hyväksikäyttöön liittyviä tietoja on vastauksessa kysymykseen 1.

3. Olen joutunut monikansallisen eurooppalaisen yrityksen toiminnasta johtuvan ihmisoikeusloukkauksen uhriksi EU:n ulkopuolella. Onko minulla oikeus viedä asia maanne tuomioistuinten käsiteltäväksi, jos en ole EU:n kansalainen tai en asu EU:ssa? Millä edellytyksillä voin väittää, että oikeuksiani on loukattu? Mistä saan lisätietoa?

Ihmisoikeuksien loukkaamiseen käytettävissä olevat oikeussuojakeinot riippuvat siitä, perustuvatko ne oikeuskäytäntöön vai lainsäädäntöön.

Ihmiskauppaa ja -hyväksikäyttöä koskevan lain (*Human Trafficking and Exploitation (Scotland) Act 2015*) 2 §:ssä säädetään ihmiskauppaa koskevista rikoksista Yhdistyneessä kuningaskunnassa sekä muualla, sillä ihmiskauppaan voi sisältyä toimintaa, joka tapahtuu kokonaan tai osittain Skotlannin ulkopuolella.

Kyseisessä laissa säädetään myös, että Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisen, rikoksen tekohetkellä vakituisesti Skotlannissa asuneen henkilön tai Yhdistyneen kuningaskunnan jonkin osan lainsäädännön alaisen elimen syyllistyminen hyväksikäyttörikokseen ei riipu siitä, missä rikollinen toiminta tapahtuu. Se, asuuko henkilö vakituisesti Skotlannissa, määritetään kaikkien asiaan liittyvien tosiseikkojen ja olosuhteiden perusteella. Kaikkien muiden henkilöiden katsotaan syyllistyneen ihmiskaupparikokseen vain, jos jokin osa rikokseen liittyvistä toimita toteutetaan Yhdistyneessä kuningaskunnassa tai jos kyseiset toimet kohdistuvat henkilöön, joka saapuu Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, lähtee sieltä tai matkustaa sen sisällä.

4. Jos ihmisoikeusloukkaus johtuu monikansallisen eurooppalaisen yrityksen toiminnasta EU:n ulkopuolella, voivatko oikeusasiamieslaitos, tasa-arvoelimet tai kansalliset ihmisoikeusjärjestöt auttaa uhria? Voivatko ne tutkia asiaani, jos en ole EU:n kansalainen enkä asu EU:ssa? Onko maassanne muita julkisia tahoja (esim. työ- tai ympäristönsuojeluviranomaisia), jotka voivat tutkia asiaani? Mistä löydän tietoa oikeuksistani?

Skotlannin liiketoimintaympäristö on monin tavoin samanlainen kuin muualla Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Euroopassa, ja monet sääntelyviranomaiset keskittyvät liiketoimintaan. Niiden toimivaltuudet keskittyvät

pikemminkin seuraamusten määräämiseen yrityksille kuin uhrien tukemiseen, mutta poliisilla ja muilla valtion viranomaisilla on käytössä mekanismeja siltä varalta, että yritysten toimintaan liittyy rikollisia tekijöitä.

Skotlannissa on kaksi kansallista ihmisoikeusinstituutiota:

- [Skotlannin ihmisoikeuskomissio](#) (*Scottish Human Rights Commission, SHRC*)
- [Tasa-arvo- ja ihmisoikeuskomissio](#) (*Equality and Human Rights Commission, EHRC*)

Ihmisoikeudet kuuluvat sekä SHRC:n että EHRC:n vastuualueisiin, ja niillä kummallakin on tärkeä oma roolinsa kansainvälisesti tunnustettujen ihmisoikeuksien täytäntöönpanon edistämiseksi ja seurannassa kansallisella tasolla. Komissioiden toimivaltuudet on kuvattu niiden verkkosivuilla.

Skotlannin julkishallinnon oikeusasiamies (SPSO) on viimeinen valitusaste kanteluissa, jotka koskevat useimpia hajautettuja julkisia palveluja Skotlannissa. Oikeusasiamies on riippumaton viranhaltija eikä ole tehtäviään hoitaessaan Skotlannin hallituksen tai Skotlannin parlamentin jäsenten johdon tai valvonnan alainen. SPSO voi tutkia väitettyjä ihmisoikeusloukkauksia kantelujen käsittelyn yhteydessä. On epätodennäköistä, että jokin monikansallinen eurooppalainen yritys kuuluisi niihin elimiin, joista SPSO:lle voidaan tehdä kanteluja. SPSO voi tutkia yksityisen tai vapaaehtoissektorin tarjoamia palveluja koskevia kanteluja, jos palvelun toimittaja kuuluu sen toimivallan piiriin.

Lisäksi Skotlannin julkishallinnon oikeusasiamiehestä annetun lain 9 §:n 4 ja 5 momentissa säädetään, ketkä voivat tehdä kanteluja SPSO:lle. Kantelun tekijän on asuttava Yhdistyneessä kuningaskunnassa kantelun tekohetkellä, tai kantelun kohteena olevan toiminnan on täytynyt tapahtua kantelun tekijän oleskellessa Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

5. Onko maanne velvoittanut monikansalliset eurooppalaiset yritykset ottamaan käyttöön valitusmekanismeja tai sovittelupalveluja niiden toiminnasta johtuvien ihmisoikeusloukkausten käsittelyä varten? Sovellettaanko näitä velvoitteita myös EU:n ulkopuolella tapahtuneisiin ihmisoikeusloukkauksiin? Kuka vastaa näiden toimintojen valvonnasta maassanne? Onko saatavilla julkisia raportteja järjestelmän toiminnasta?

Yhdistynyt kuningaskunta on perustanut kansallisen yhteyspisteen OECD:n monikansallisia yrityksiä varten tarkoitetuille toimintaohjeille, jotka ovat vastuullista yritystoimintaa koskevia suosituksia ja kattavat muun muassa ihmisoikeudet. Yhdistyneen kuningaskunnan kansallinen yhteyspiste on osa kauppaministeriötä (*Department for International Trade*), ja se vastaa OECD:n ohjeista tiedottamisesta ja niihin liittyvän kantelumekanismin toiminnasta. Jos jokin yritys rikkoo OECD:n ohjeita, kuka tahansa asianomainen voi tehdä kantelun kansalliselle yhteyspisteelle, myös yrityksen työntekijät tai ammattiliitot sekä yhteisöt, joihin yrityksen toiminta vaikuttaa. Kansallinen yhteyspiste pyrkii sovitteluratkaisuun osapuolten välillä. Jos tämä ei ole mahdollista, selvitetään, onko kyseinen yritys toiminut ohjeiden vastaisesti, ja tulos julkistetaan yleisölle. Tietoja kantelun tekemisestä on [kansallisen yhteyspisteen verkkosivustolla](#).

Muita tietolähteitä ja sovittelupalveluita Yhdistyneessä kuningaskunnassa ovat [kansalaisten neuvontatoimistot](#) (*Citizens Advice Bureaux*) ja [neuvonta-, sovittelu- ja väl miesmenettelypalvelu](#) (*Advisory, Conciliation and Arbitration Service*).

6. Jos haen suojaa yritystoimintaan liittyvän ihmisoikeusloukkauksen vuoksi ja olen haavoittuvassa asemassa, onko minulla erityisiä oikeuksia? Voinko saada oikeusapua ja millä edellytyksillä? Mitä kuluja oikeusapu kattaa? Onko minulla oikeus saada oikeusapua samoin edellytyksin, jos en ole EU:n kansalainen tai en asu EU:ssa?

Julkisin varoin rahoitetun oikeusavun ansiosta ihmiset voivat käynnistää toimia oikeuksiensa puolustamiseksi tai maksaa puolustuksestaan, jos heillä ei muuten olisi siihen varaa.

Skotlannin oikeusapulain (*Legal Aid (Scotland) Act 1986*) mukaisen oikeusavun hakeminen ei edellytä asumista Skotlannissa. Siviiliasioissa annettavaa oikeusapua on kahdenlaista:

i. Neuvonta- ja apupalvelu, jossa asianajaja voi antaa neuvontaa, tehdä tiedusteluja ja olla yhteydessä muihin osapuoliin asiakkaan puolesta. Neuvonta- ja apupalvelua on saatavilla Skotlannin lakia (myös Skotlannissa sovellettavaa Yhdistyneen kuningaskunnan lakia) koskeviin asioihin, mutta sitä ei yleensä voi käyttää asioiden käsittelyyn tuomioistuimessa.

ii. Siviilioikeudellinen oikeusapu, jota on mahdollista saada Skotlannin tuomioistuinten menettelyihin.

Kummallakin siviiliasioissa annettavalla oikeusavulla on lakisäätöperusteet. Neuvonta- ja apupalveluun sovelletaan taloudellisia myöntöperusteita. Siviilioikeudellisen oikeusavun myöntöperusteet ovat johdonmukaisia ja avoimia, ja hakemukset tutkitaan lainsäädännön mukaisesti. Ensiksi selvitetään, onko hakemus oikeudellisesti perusteltavissa. Oikeusavun kohteena olevalle asialle on oltava olemassa oikeudellinen perusta ("todennäköinen syy") ja sen tukeminen julkisin varoin on katsottava kohtuulliseksi. Lopuksi tutkitaan hakijan taloudellinen tilanne.

Lisätietoja on saatavilla [Skotlannin oikeusapulautakunnan verkkosivuilla](#) (*Scottish Legal Aid Board*).

Ihmiskauppa- ja hyväksikäyttölain 9 §:ssä Skotlannin ministereille annetaan valtuudet määrittellä ajanjakso, jonka ajan aikuisille ihmisille on annettava tukea ja apua, jos on perusteltua syytä uskoa, että he ovat ihmiskaupan ja hyväksikäytön uhreja. Huhtikuun 1. päivänä 2018 voimaan tulleissa asetuksissa kyseisen tukijakson pituudeksi säädettiin 90 päivää. Niissä säädetään tuen ja avun antamisesta muun muassa seuraavissa asioissa:

- majoitus
- päivittäinen elämä
- lääketieteellinen neuvonta ja hoito (mukaan lukien psykologinen arviointi ja hoito)
- kääntäminen ja tulkkaus
- tukipalvelut
- oikeudellinen neuvonta
- tiedot muista aikuisille tarjottavista palveluista
- kuljetus kotimaahan

Lain 10 §:ssä Skotlannin ministereille annetaan valtuudet säätää niille aikuisille annettavasta tuesta ja avusta, jotka ovat tai vaikuttavat olevan orjuuden tai pakkotyön uhreja. Huhtikuun 1. päivänä 2018 voimaan tulleissa asetuksissa säädetään menettelystä, jolla selvitetään, onko aikuinen tällaisen rikoksen uhri. Niissä säädetään myös uhreille annettavasta tuesta ja avusta, joiden tulisi vastata kestoaltaan ihmiskaupan ja hyväksikäytön uhrien tukijaksoa.

Skotlannin hallituksella on rahoitussopimuksia [Migrant Helpin](#) (tukijärjestö ihmiskaupan ja hyväksikäytön uhreiksi joutuneille aikuisille, jotka eivät ole naispuolisia kaupalliseen seksuaaliseen hyväksikäyttöön tarkoitetun ihmiskaupan uhreja) ja [Trafficking Awareness Raising Alliancen](#) (tukijärjestö kaupalliseen seksuaaliseen hyväksikäyttöön tarkoitetun ihmiskaupan naispuolisille uhreille) kanssa. Myös suur-Glasgow'n ja Clyden terveydenhuoltopiiriin kuuluva [The Anchor Service](#) saa rahoitusta psykologisen avun tarjoamiseen kaikille Skotlannissa tunnistetuille ihmiskaupan ja hyväksikäytön aikuisuhreille.

12/02/2020

■ Päivitetty viimeksi: 30/07/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.